

Z OBSAHU ČÍSLA

Návštěva Jeho Magnificence
rektora Univerzity Karlovy
na Lékařské fakultě

Nové stavby ve Fakultní
nemocnici

Jednání Asociace děkanů

Prof. Krejsek přednostou Ústavu
klinické imunologie a alergologie

Nově ve funkcích

Karel Barták předsedou školského
výboru Senátu ČR

Subkatedra gastroenterologie

Návštěva z Malajsie

Gajjin v Japonsku

Stravování ve Fakultní nemocnici
trochu jinak

Smrt R. Heydricha pohledem
patologa

Chvála malíře

Země lidí Jana Smita

Na všeobecném církevním sněmu v Pise (25. 3. 1409), zabývajícím se opravou církve, byli sesazeni římský (Řehoř XII.) a avignonský papež (Benedikt XIII.) a volen nový – Alexander V. Tomu se stavěl na odpor pražský arcibiskup a němečtí univerzitní profesori, kteří podporovali Řehoře XII., králi Václavovi naopak velmi záleželo, aby za papeže byl zvolen právě Alexander V., který mu byl příznivě nakloněn.

K tomu, aby byl uznán Alexander papežem, bylo třeba příznivého dobrozdání univerzity. Němci a ostatní národy měli dosud na univerzitě od císaře Karla hlasy tři, Češi pouze jeden, bylo tedy zřejmé, že se univerzita vysloví proti přání krále. Mistr J. Hus a Jeroným v příhodné chvíli domluvili králi přikázat dekretem, aby Češi měli tři hlasy a cizinci hlas jeden. To se stalo památným Kutnohorským dekretem 18. ledna 1409. (Král zde praví: „Není pravé dáti cizinci přednost proti domácímu, pravému dědici země této toliko jeden hlas.“)

Němce dekret natolik pobouřil, že se odmítli podřídit vůli krále a v počtu asi 4 000 mistrů a studentů odešli z Prahy a téhož roku založili v Lipsku nové vysoké učení.

Před svým odchodem byli donuceni odevzdat univerzitní klenoty, pečeť, matriku, klíče od knihovny a pokladny. S sebou odnesli tento obraz, který je tam dodnes chován. Jedná se o část diptychu s vyobrazením sv. Dominika – patrona teologů a sv. Máří Magdaleny – patronky lékařů. V podání barev a linií představuje a dokládá nejvyšší uměleckou úroveň pražského malířství doby krále Václava.

Foto a text Jan Smit

Časopis SCAN založil a v letech 1991–2005 byl jeho vedoucím redaktorem PhDr. Vladimír Panoušek.

Šéfredaktor: Prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc. Sekretářka redakce Alena Hejnová. Adresa redakce steiner@lfhk.cuni.cz

Redakční rada: PhDr. Josef Bavor, prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc., Mgr. Martin Formánek, doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc., Bc. Iveta Juranová, Ing. Eva Kvapilová, prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., plk. doc. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D., Ing. Jiří Ropek, Mgr. Jiří Štěpán, Bc. Hana Ulrychová, Miroslav Všetečka, MUDr. Pavel Žáček, Ph.D., RNDr. Josef Židů, CSc.

Vydává Fakultní nemocnice v Hradci Králové jako čtvrtletník v nakladatelství ATD Hradec Králové (atd.hk@seznam.cz) • Ročník XVII (2007), č. 1

Tisk Logik, s. r. o., Praha • MK ČR E 11425 • ISSN 1211–295X

Milí čtenáři,

ne, nemýlíte se, je to opravdu váš známý Scan! Po šestnácti černobílých ročnících se však převlékl; od tohoto čísla bude barevný, alespoň zčásti! Věřím, že tato inovace přispěje k atraktivnosti a popularitě našeho časopisu. Ale jak to bývá, každá mince má dvě strany! Barevná verze je samozřejmě dražší, a proto bude Scan vycházet jen čtyřikrát ročně, místo dosavadních šesti čísel.

Bude vám i nadále přinášet nejen informace o dění ve fakultní nemocnici a na lékařské fakultě, ale i příspěvky obecnějšího charakteru – z oblasti medicíny, historie, kultury, sportu nebo cestovatelství. Chceme tak například postupně představit naše spolupracovníky, kteří se věnují výtvarnému či fotografickému umění; na zadní straně obálky vždy uvedeme reprodukci některého jejich díla. V tomto čísle tak dr. Pavel Žáček ukazuje, že kromě kardiochirurgie a počítačové grafiky umí i výborně malovat.

A jak dál? Je jasné, že úroveň časopisu bude tím vyšší, čím větší výběr příspěvků bude mít. Jménem redakční rady proto vyzývám zaměstnance FN a LF, ale i naše studenty – myslete na svůj Scan, pište, fotografujte, malujte a hlavně – posílejte! Nechť nám naše „dítko“ nejen přináší radost a poučení, ale je i dobrým reprezentantem královéhradecké medicíny.

I. Šteiner

Návštěva Jeho Magnificence rektora Univerzity Karlovy na Lékařské fakultě

Návštěva rektora univerzity na fakultě není záležitostí každodenní; obvykle je spojena se slavnostní příležitostí, výročím, předáním ceny nebo obdobnou událostí. Ta, která proběhla 8. února tohoto roku, byla návštěvou vysloveně pracovní. Prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc., navštívil v dopoledních hodinách Farmaceutickou fakultu UK a odpoledne fakultu lékařskou. Setkání s vedením naší fakulty se neslo v duchu vzájemných informací, dotazů a hledání řešení dalšího rozvoje fakulty. Pan rektor se velmi detailně zajímal o výukovou, ale především o vědeckou aktivitu fakulty a jejích pracovníků. Prodiskutoval s každým proděkanem jeho resort, dosažené výsledky a plány na zlepšení. Živě se zajímal i o spolupráci s fakultní nemocnicí, která je tradičně (a oprávněně) považována, nejen v Hradci Králové, za „ukázkovou“. Prošel některé ústavy fakulty, především jejich výzkumné laboratoře a živě se zajímal o řešenou problematiku.

Hlavní část návštěvy byla soustředěna na další rozvoj fakulty. Shoda panuje v tom, že fakulta nemá v úmyslu rozšiřovat své studijní programy a její kapacita je naplněna i v počtech studentů. Fakultě se daří jak ve výuce tak i ve vědeckém rozvoji. Problémy jsou spíše technického charakteru. Budova

teoretických ústavů v Šimkově ulici již nemůže plně uspokojit všechny potřeby fakulty a také náklady na její údržbu a provoz stále rostou. Má-li mít fakulta jasný rozvojový program, musí hledat nové cesty. Již před časem jsme navrhli výstavbu Univerzitního centra UK v Hradci Králové („kampusu“) a tento návrh byl již předchozím vedením univerzity vstřícně přijat. Rektor Hampl potvrdil podporu i nynějšího vedení UK. V současné době je nezbytné zajistit potřebné pozemky a upřesnit vlastní náplň

Zleva doc. Ryška, prof. Palička, prof. Hampl, prof. Červinka, prof. Šteiner

centra a jednotlivých etap jeho výstavby. Vzhledem k tomu, že Univerzitní centrum je plánováno společně s farmaceutickou fakultou (a v přímé návaznosti a spolupráci též s fakultní nemocnicí), jde o velmi významný projekt i pro město Hradec Králové. Proto se rektor UK spolu s děkany obou fakult setkal i s primátorem města ing. Otakarem Divíškem. Ten vyjádřil myšlenku jasnou podporu a slíbil její zařazení do programového prohlášení městského zastupitelstva.

V závěru návštěvy si rektor prohlédl část areálu fakultní nemocnice a především uvažovanou oblast výstavby Univerzitního centra.

Vladimír Palička
Foto I. Šulcová

Nové stavby ve Fakultní nemocnici

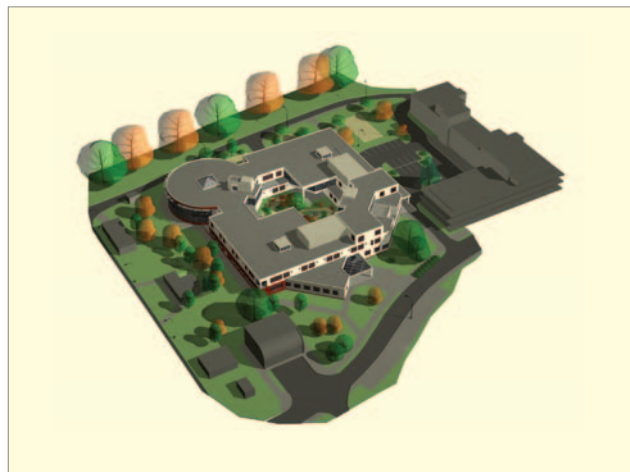
V hlavním areálu Fakultní nemocnice máme v současné době dvě staveniště. Na rozlehlém oploceném území hned za vjezdem do FN je již téměř hotová betonová monolitická konstrukce pavilonu Akutního příjmu a za pavilonem Infekční kliniky zmizely staré objekty Psychiatrické kliniky a probíhají zde práce na založení nového pavilonu.

Díky nové úpravě časopisu vám můžeme ukázat, jak budou nové objekty vypadat po dokončení. Na obr. č. 1 je pohled na prostor za vjezdovou branou s Bedrnovým pavilonem, novým Pavilonem interních oborů, Výukovým centrem LF

a budovou Akutního příjmu, před kterou je parkoviště pro sanitu i osobní auta. Takto bude vypadat již ve 3. čtvrtletí tohoto roku.

Na obr. č. 2 je pohled na atriovou budovu Psychiatrické kliniky.

J. Židů

MAYO CLINIC 2006

V rámci každoročního projektu „Mayo Clinic“ pod vedením lékařské fakulty v HK ve spolupráci s panem prof. Schirgerem jsem měla v červenci – září 2006 příležitost vyjet na 2 a půlměsíční stáž na Mayo Clinic v Rochesteru, v Minnesotě s tím, že jsem pak strávila 10 dní cestováním po Americe. Většinu času stáže jsem strávila v Mayo Clinic-Gonda building – oddělení maxilofaciální chirurgie u doktora Kademanniho. Pracovala jsem u něj na projektu nazvaném „Oral buccal fat pad“. Podrobně jsem si zopakovala anatomii hlavy a krku, přečetla vědecké práce na toto téma, většinou ze stránek PubMed či tamější vědecké knihovny a začala sbírat data pacientů, která jsem pak zpracovávala a hodnotila. Můj školitel pak pracoval na jeho publikaci. Kromě samotné vědecké práce jsem mohla nahlédnout i do ordinace k pacientům a dokonce i na operační sál Saint Mary Hospital.

Na obou klinikách mě mile překvapilo především laskavé a vstříc-

né chování všech pracovníků, respekt, rovnoprávnost, otevřenost ke všem cizincům a samozřejmě neomezené hranice možností léčby, kvality přístrojů a péče o pacienty, včetně časového prostoru vyhrazeného na každého z nich. To vše bohužel souvisí hlavně s financemi, které my u nás zatím nemáme, ale také s mentalitou, optimistickým přístupem a vírou někdy i v těžko dosažitelné, což je neméně důležité. Dále mě neuvěřitelně nadchlo chování samotných pacientů, někdy postižených i těžko vyléčitelnou nemocí, kteří přesto vše oplývali optimismem, přátelským chováním a jistotou v to, že o ně bude na Mayo Clinic dobře postaráno. Stačilo se podívat jen do přízemí Gonda building, kde se pravidelně každé ráno scházela skupina pacientů kolem dobrovolnice hrající na piáno, stojících či sedících na invalidních vozíčkách. Tleskali a zpívali většinou jednu z amerických národních písniček. Poznala jsem mnoho nejen ze zdravotnictví, ale také z americké kultury, mentality Američanů a je-

jich národních zvyků. Žádná země není ideální, a proto i Amerika má své slabosti, každopádně však je to země neomezených možností otevírající cestu každému, kdo má alespoň trochu ambice a snahu poznat něco nového. Na rozdíl od konzervativní Evropy je v tomto ohledu nesmírně spravedlivá, ale také moudrá, protože to sama nedělá pro „krásné oči“. Ví, že to bude výhodné pro obě strany.

Tato stáž mě nesmírně obohatila, otevřela mi oči a pomohla najít novou cestu v mém dalším rozvoji. Proto bych chtěla poděkovat všem těm, kteří mi nabídli tuto možnost a pomohli při organizaci, především panu prof. Schirgerovi, který se o nás po celou dobu staral, a dále vedení fakulty a Nadaci pro rozvoj v oblasti umělé výživy, metabolismu a gerontologie za finanční podporu. Zároveň přeji všem nadcházejícím stážistům přinejmenším takovou stáž, jakou jsem měla já sama.

Lucie Brišová, studentka
4. ročníku stomatologie

Jednání Asociace děkanů lékařských fakult ČR

Předseda Asociace děkanů lékařských fakult České republiky prof. Vladimír Palička svolal na 13. února 2007 do Hradce Králové pracovní jednání. Zúčastnili se ho děkani či proděkani všech sedmi lékařských fakult ČR.

Jednání bylo zaměřeno především na dvě oblasti: roli lékařských fakult v postgraduálním vzdělání – specializační přípravě lékařů k atestacím v klinických oborech, a na možnost vzniku univerzitních nemocnic.

Zákon č.95/2004Sb., který specifikuje specializační vzdělávání je v mnoha aspektech považován za nevyhovující a ani jeho aplikace do reality není vnímána optimálně. Vedení lékařských fakult považuje současnou situaci v zajištění atestační přípravy lékařů, zubních lékařů a farmaceutů za nevyhovující a naléhavě žádá příslušné orgány, aby iniciovaly změny Zákona č. 95/2004Sb., nejlépe formou novely zákona s tím, že základním nositelem tohoto vzdělávání by měly být lékařské fakulty ve spolupráci s fakultními nemocnicemi.

Reprezentanti lékařských fakult důrazně upozornili, že akreditovaným pracovištěm pro kvalifikační přípravu ve smyslu znění uvedeného zákona může být jen takové pracoviště, které disponuje kvalifikovanými odborníky a současně má odpovídající klinické zázemí, tedy komplex lékařské fakulty a fakultní nemocnice. Pouze v takovém komplexu lze zajistit kvalifikovanou přípravu a současně splnění praktických dovedností. Lékařské fakulty zásadně nesouhlasí s tím, aby akreditovaným pracovištěm pro kvalifikační přípravu bylo zařízení (právnícká osoba), které nemá ve výše uvedeném smyslu vlastní kvalifiko-

vané odborníky a klinické zázemí. Pracovišti zajišťujícími doplňující praxi (ve smyslu čl. 18 a Zákona) mohou být i pracoviště další (v kontextu s představou stratifikace akreditovaných pracovišť). Počet oborů specializačního vzdělávání musí být výrazně omezen (ve vazbě na spektrum oborů v zemích EU) a příprava musí být koncipována tak, aby umožnila návaznost oborů v otevřeném systému, dle potřeby s vícestupňovou přípravou. Děkani lékařských fakult žádají, aby specializační příprava zubních lékařů byla řešena v širším spektru oborů než definuje současné znění Zákona.

Děkani současně naléhavě žádají Ministerstvo zdravotnictví, aby byla urychleně řešena otázka financování specializační přípravy s tím, že zásadním předpokladem je zavedení systému, ve kterém jsou vyčleněné prostředky vázány na školence (tj. na pokrytí všech potřeb, souvisejících s jeho odbornou přípravou k získání atestace/odborné specializace) a ne na instituce.

Reprezentanti lékařských fakult výrazně podporují myšlenku vzniku univerzitních nemocnic, které by zásadním způsobem propojily lékařské fakulty a stávající fakultní nemocnice. Považují vznik univerzitních nemocnic za potřebný pro odstranění komplikující dichotomie lékařských fakult a fakultních nemocnic, pro odstranění zbytečných duplicit, nerovnováhy mezi oběma typy institucí a administrativních překážek rozvoje lékařské vědy i klinické péče. S vědomím komplikovanosti legislativní přípravy nabízejí reprezentanti lékařských fakult aktivní pomoc všem institucím, připravujícím vznik univerzitních nemocnic.

VI. Palička

MY versus JÁ

Karel Čapek (1918)

„My“ říká se v pohnutých dobách a též pohnutým hlasem; je to družné, sociální a posilující slovo, zatímco „Já“ je nedružné, osobní, samolibé a sobecké. Tak se aspoň zdá. Ale slovo „My“ má svůj defekt. Je pohodlné a nezávazné. Lehko se například řekne „My, národ holubičí“, ale těžší je říci „Já, člověk holubičí“. Každý může říci: „V nás žije velký odkaz Husův“ – ale kdo z vás může říci „Ve mně žije velký odkaz Husův“? „My“ jsme obětovali krev a svobodu za věc národa, ale promiňte mi, „já“ jsem ji neobětoval; když „my“ jsme trpěli to a ono, „já“ jsem seděl doma. „My“ jsme veskrze hrdinové, mučedníci a bratři, „my“ jsme velkodušnost a obětavost sama, „my“ bojujeme, „my“ žádáme; opravdu, mohu se pochlubit velmi krásným „my“, velmi statečným, slavným a záslužným „my“, ale běda, nemám-li „já“ nic, pranic z těchto našich předností! Sebedokonalejší „my“ nepřidá ani palce mé postavě, ani závažíčka mým zásluhám; žádné „my“ mne nespasí, nedal-li jsem „já“ aspoň cibuli almužnou. „Já“ je slovo praktické, zavazující a činné; je nekonečně skromnější než „my“, je znepokojivé a těžké; „já“ je zároveň slovo svědomí i slovo činu.

(Kritika slov; Sebrané spisy, sv. 21, Praha 1991, s. 11)

Prof. Jan Krejsek přednostou Ústavu klinické imunologie a alergologie

S účinností od 1. 1. 2007 byl ministrem zdravotnictví po dohodě s ministryní školství jmenován do funkce přednosty Ústavu klinické imunologie a alergologie prof. RNDr. Jan Krejsek, CSc.

Prof. Jan Krejsek se narodil 2. prosince 1958 v Novém Městě na Moravě. Absolvoval s vyznamenáním obor obecná biologie se zaměřením na bakteriální genetiku na Přírodovědecké fakultě UJEP Brno v r. 1982. Nastoupil jako odborný pracovník na mikrobiologický odbor KHS v Hradci Králové. Od r. 1986 do r. 1997 byl nejprve vědeckým a později odborným asistentem II. katedry interních oborů LF UK v Hradci Králové. Od roku 1992 působí na Ústavu klinické imunologie a alergologie LF UK a FN v Hradci Králové. V roce 1993 obhájil na 1. LF UK v Praze kandidátskou disertační práci. V roce 1997 habilitoval v oboru Imunologie a alergologie na LF UK v Hradci Králové. Na této fakultě byl v roce 2004 jmenován profesorem pro obor Lékařská imunologie.

Atestaci z vyšetřovacích metod v lékařské mikrobiologii složil v roce 1986. V roce 1993 atestoval z vyšetřovacích metod v lékařské imunologii.

Jeho odborný zájem se soustřeďuje na klinickou imunologii, zvláště na imunofenotypizaci krevních malignit a na patofyziologii zánětové reakce.

Byl řešitelem dvou výzkumných projektů IGA MZ a spoluřešitelem dalších 17 grantových projektů. V letech 2000 až 2004 byl vedoucím vědecké skupiny v rámci „Proteomového výzkumného centra“ MŠMT ČR. V současné době řeší výzkumný záměr zaměřený na studium zánětové reakce indukované kardiochirurgickou operací. Je autorem nebo spoluautorem 330 přednášek a 367 publikací.

V roce 2004 publikoval rozsáhlou monografii s názvem „Klinická imunologie“, která byla v roce 2005 (Nadací dr. Paula Janssena) oceněna Liškovou cenou za nejlepší práci v oboru Alergologie a klinické imunologie a cenou Českého literárního fondu, Hlávkovy nadace za nejlepší práci v oboru lékařství.

Je členem Vědecké rady a Akademického senátu LF UK v Hradci Králové. Je i předsedou oborové rady pro doktorské studium lékařské imunologie na fakultě. Je členem výboru České imunologické společnosti a České společnosti klinické imunologie a alergologie JEP.

Očekává, že bude lépe využít potenciál pracoviště. V řízení pracoviště hodlá důsledně uplatňovat principy subsidiarity. Bude usilovat o hlubší vazby klinické složky ústavu na jiná pracoviště FN. V rámci klinických laboratoří bude podporovat již zahájený proces, který by měl vyústit v získání akreditace. V pedagogické oblasti se soustředí na přestavbu výuky lékařské imunologie tak, aby odrážela plánované změny kurikula studijního programu všeobecného lékařství. Ve výzkumné činnosti se bude snažit o vytvoření takového modelu pracoviště, který by umožnil osobní zapojení pracovníků jiných složek FN a LF, zvláště studentů doktorského studijního programu, do experimentální práce přímo v laboratořích ÚKIA. Bude usilovat o implementaci „imunologického programu“ do plánů o vybudování „Hradeckého výzkumného centra“.

Je ženatý a s manželkou Věrou má 3 děti. Zajímá se o historii a historické trendy ve vývoji lidské společnosti.

Přejeme panu profesoru Krejskovi, aby se mu v náročné řídicí funkci přednosty ústavu dařilo a aby v ní našel pracovní i osobní uspokojení.

Odbor personálních vztahů FN

PŘÍSLOVÍ

(Karel Čapek 1918)

Příslloví čili lidová moudrost, nejlepší prostředek, abyste podle potřeby mohli tutéž věc pochválit nebo pohanět. Mlčíte? „Líná huba, holé neštěstí.“ Nemlčíte? „Mluvíti stříbro, mlčeti zlato.“ Rozpakujete se v něčem pokračovat? „Vyrvalost vede k cíli.“ Tož pokračujete? „Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne.“ „Svůj k svému,“ radí přísloví člověku osamělému. „Vrána k vráně sedá,“ směje se družnému. „Odvážnému štěstí přeje,“ povzbuzuje nás přísloví, dříve než něco začnete. „Opatrnosti nikdy nezbyvá,“ děsí vás, sotvaže jste začal. Držíte se skromně ve stínu?

„Dobré zboží chválí se samo.“ Chváíte se tedy sám? „Samochvála smrdí.“ Chcete poradit bližnímu: „Co tě nepálí, nehas.“ Zdržujete se rady? „Dobrá rada nad zlato.“ Chcete se něčemu naučit? „Komu není shůry dáno, v apatyce nekoupí.“ Je tedy marno se učit? „Nikdo učený z nebe nespádl.“ – Je tedy zřejmé, že lidová moudrost vedle tisícových pravd skrývá ještě jednu nevytěženou a bezespornou: pravdu o relativnosti všech hodnot a pravd.

(KRITIKA SLOV; SEBRANÉ SPISY, SV. 21, PRAHA 1991, S. 46)

Ing. Veronika Bartošová jmenována vedoucí Dopravního odboru Fakultní nemocnice

Na základě konkursu, který se uskutečnil v prosinci loňského roku, a po doporučení výběrové komise, jmenoval ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové, s účinností od 1. ledna 2007, do funkce vedoucí Dopravního odboru slečnu Ing. Veroniku Bartošovou.

Ing. Veronika Bartošová se narodila 16. 5. 1978 v Hořicích v Podkrkonoší. Žila v Jičíně, kde navštěvovala základní školu a posléze absolvovala Lepařovo gymnázium. V roce 2001 dokončila studium na Vysoké škole ekonomické v Praze, přičemž se specializovala v oboru Logistika, mezinárodní přeprava a zaslátelství.

Pro práci ve Fakultní nemocnici Hradec Králové se rozhodla během zpracovávání své diplomové práce na téma „Aplikace logistiky na problematiku nemocnice“, když měla příležitost seznámit se s provozně technickým zázemím naší nemocnice a jeho fungováním.

Od roku 2001 pracuje jako logistik, přičemž byla detašována na Oddělení MTZ a skladového hospodářství, od roku 2003 pak na Oddělení zdravotnické techniky. Při dokončování výstavby nově budovaného Pavilonu interních oborů se v letech 2003/2004 podílela na vytváření provozních podmínek pro poskytování zdravotní péče. Od července 2005 byla pověřena zastupováním jmenované funkce vedoucího dopravního odboru.

Již od svého nástupu do nemocnice příležitostně vykonává činnost interního auditora systému jakosti dle ISO 9000:2001 pro Stravovací odbor. Svou kvalifikaci si rozšířila v roce 2002 účastí na čtyřtýdenním kurzu „Posílení role středního managementu ve zdravotnictví“ a v roce 2005 měsíčním pobytem v Dánsku, kde seznámila se zdravotnickým systémem této i jiných evropských zemí.

V. Bartošová je svobodná, její největší zálibou je cestování a vysokohorská turistika.

Nazávěrcitujeme slova Ing. Bartošové, která nám pro čtenáře Scanu odpověděla na otázku: Jaké máte své pracovní cíle a priority? Za vydatné pomoci mého předchůdce Ing. Šmída se nám v loňském roce podařilo zavést elektronické žádanky na dopravu pacientů. Po ročním provozu lze říci, že objednávání dopravy, ale i vyúčtování výkonů zdravotním pojišťováním se opravdu značně zjednodušilo. Aktuálně se v rámci přípravy nemocnice na akreditaci soustředím na prohloubení standardizace pracovních postupů v dopravě a to zejména s ohledem na zvýšení bezpečnosti pacientů i personálu. Důležitým cílem je i zefektivňování hospodářské a osobní dopravy. Prioritou pro mě nicméně zůstává zajištění kvalitních přepravních služeb pro zdravotnická i provozně technická pracoviště nemocnice.

Přejeme inženýrce Veronice Bartošové, aby se jí v náročné řídicí funkci vedoucí Dopravního odboru Fakultní nemocnice Hradec Králové dařilo a aby ve výkonu této funkce našla pracovní i osobní uspokojení.

Milena Matysová vrchní sestrou Oddělení nukleární medicíny

Dne 1. 1. 2007 byla na základě výsledku konkursního řízení jmenována ředitelem Fakultní nemocnice Hradec Králové do funkce vrchní sestry ONM paní Milena Matysová.

Milena Matysová se narodila 9. 8. 1965 v Městci Králové, okres Nymburk. Po absolvování

Gymnázia Zdeňka Nejedlého v Dobrušce vystudovala nástavbové studium v oboru Radiologický asistent na SZŠ v Hradci Králové. Pro nedostatek pracovních míst ve FN tehdy nastoupila na Radiodiagnostické oddělení trutnovské nemocnice. Svou kvalifikaci si rozšířila rozdílovými zkouškami v oboru zdravotní sestra.

Cesty životem jsou však klikaté a tak se po oslovení vedením Oddělení nukleární medicíny vrátila v roce 1986 do Hradce Králové. V tomto období založila rodinu a po nástupu z mateřské dovolené si dále zvýšila kvalifikaci pomaturitním specializačním studiem v oboru Nukleární medicína na Institutu pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně. Studium úspěšně zakončila závěrečnou zkouškou v roce 1993.

Podvoutelech začala pracovat jako externí učitel Střední zdravotnické školy a Vyšší zdravotnické školy v Hradci Králové. Od roku 1997 dosud pracovala jako úsekový laborant na Oddělení nukleární medicíny.

Aktivně přednáší v rámci odborných oblastních i celostátních seminářů. Je členkou výboru České společnosti nukleární medicíny – sekce SZP.

Paní Matysová je vdaná, má dceru Petru, mezi její největší záliby patří sport a příroda.

Otázky redakce na závěr:

- Co od nové práce očekáváte?

Vzhledem k velice rychlému a významnému vývoji tohoto oboru zavádění nových vyšetřovacích metod perspektivně i PET.

- Jaké máte cíle do budoucna?

Především skloubit mou novou pracovní úlohu s rodinou. Prvním profesním úkolem je úspěšně uvedení hybridní gama-kamery – SPECT/CT do provozu. Budu rovněž pracovat na motivaci personálu ke zvyšování kvalifikace a aktivní účasti na odborných seminářích.

Přejeme paní Mileně Matysové, aby byla v nové náročné řídicí práci úspěšná a aby nová funkce naplnila všechna její očekávání.

Odbor personálních vztahů FN HK

Karel Barták předsedou školského výboru Senátu PČR

Přednosta Ústavu tělovýchovného lékařství LFUK a FN v Hradci Králové a nezávislý senátor Parlamentu ČR Doc. MUDr. Karel Barták, CSc., byl dne 7. února 2007 na 3. schůzi Senátu Parlamentu ČR zvolen předsedou Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice. Potud stručná agenturní zpráva ČTK.

To je jistě úspěch. Můžeš nám, Karle, říci nějaké podrobnosti?

Samozřejmě a rád. Obsazování postů všech funkcionářů Senátu (předsedy, jeho místopředsedů, předsedů klubů – což je politická struktura, a výborů – což by měla být struktura spíše odborná), se za normálních okolností mění každé dva roky, vždy po volbách jedné třetiny senátu. Naposledy tedy v listopadu a prosinci 2006. Všechny funkce se obsazují na základě výsledku voleb (počtu zvolených senátorů). Tak byl navržen a posléze předsedou Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice zvolen Mgr. Václav Jehlička. Když byl koncem ledna jmenován ministrem kultury, musel ze zákona post předsedy výboru opustit a celou navrhovací a volební procedurou jsem prošel já. Potěšilo mě, že moje volba byla prakticky jednomyslná, a to jak ve výboru, tak posléze na plénu.

Pokud vím, tak po celou dobu, tedy od roku 1996, jsi v Senátu pracoval ve funkci místopředsedy Výboru pro zdravotnictví a sociální politiku.

Ano, ač ne úplně z vlastního rozhodnutí. Když jsem byl v roce 1996 do Senátu zvolen prvně (tehdy jako nestraník na kandidátce ODA), tak zájem senátorů klubu ODA o práci ve „školském a kulturním výboru“ převyšoval počet, který mohl klub nominovat. Ačkoli jsem celý život vysokoškolským učitelem, tak po vzájemné domluvě dostali přednost Prof. Josef Jařab, emeritní rektor UP v Olomouci a Mgr. Václav Jehlička, úspěšný starosta Telče, odborník na kulturní památky. A tak jsem logicky začal pracovat v profesně mně nejbližším – zdravotním a sociálním výboru.

To jsi určitě neměl lehkou pozici. Jako bývalý děkan naší fakulty jsi dobře znal a uměl aplikovat vysokoškolskou, ale ne zdravotnickou a hlavně sociální legislativu.

Tak je na tom mnohdy ze dne na den většina senátorů. Často musíme podle potřeby změnit sféru zájmů. Je-li ale člověk v parlamentu déle, dobře zná to obecné – tedy procedury jednání a učí se už jen to zvláštní – jedinečné. Já jsem měl navíc ulehčenou situaci v tom, že jsem mohl využívat znalostí a zkušeností členů vedení naší fakultní nemocnice, jmenovitě pana ředitele Doc. Leoše Hegera a jeho náměstků. Díky tomu, že je znám už dlouhou dobu

a poznal jsem také jejich chování pod nejrůznějšími manažerskými zátěžemi, pozorně jsem jim naslouchal a mohl jsem jim důvěřovat. Bez jejich odbornosti a přátelské pomoci – jakýchsi vnitřních oponentur navrhovaných zákonů - bych si byl při rozhodujících hlasováních v Senátu daleko méně jistý. Na sociální problematiku jsem si musel nalézt kvalitního spolupracovníka - asistenta.

A slova závěrem?

Mám radost, že jsem asi prvním předsedou výboru, který nebyl, není a nebude členem žádné politické strany. Tím u mne Senát získal na smysluplnosti. Prokázal, že je daleko více komorou odbornou než stranickou. Senátor totiž nemůže být (při většinové volbě) zvolen hlasy pouze jedné strany. Navíc by si měl uvědomit, že zastupuje všechny voliče, tedy i ty, kteří mu ve volbách svůj hlas nedali.

Jsem rád, že budu v Senátu dělat to, co si myslím, že umím nejlépe. Také díky Tobě, Ivo, a díky současnému děkanovi naší fakulty Prof. Vladimíru Paličkovi. Přizvali jste mě do svých kolegií, tedy „ke stolu rozhodování“, a tak jsem o současné problematice vysokého školství a vědy i dnes velmi dobře informován. Kultura podle mého názoru vyžaduje jen opatrnou regulaci a smysluplnou podporu českých umělců nejrůznějších oborů cestou grantů. Problematiku „lidských práv“ se budu snažit rozšířit také o slova ... „a povinností“. Projednávání peticí je víceméně otázkou technickou.

Ze své funkce budu mít přímý přístup k ministrům. Věřím, že tak budu mít příležitost jim stanoviska akademické obce přinejmenším tlumočit a vysvětlit. A jak praví klasik „každý má být odněkud“. Celý můj život je spojen s naší fakultou a fakultní nemocnicí. To bude vědět každý z nich!

*Ptal se a za odpovědi děkuje
I. Šteiner*

SUBKATEDRA GASTROENTEROLOGIE

Významným mezníkem v úsilí o zásadní restrukturalizaci výuky vnitřního lékařství na Lékařské fakultě UK bylo spojení 1. a 2. katedry interních oborů v roce 2000. Byla to změna nejen organizační, ale především systematická, která umožnila sjednotit sylaby a vytvořit základ pro nové curriculum. Současně však bylo třeba také reflektovat na jedné straně prohlubující se specializaci jednotlivých interních oborů a na druhé straně zabránit „atomizaci“ vnitřního lékařství. V rámci katedry interních oborů Lékařské fakulty UK bylo proto v lednu 2006 ustaveno devět subkateder pro jednotlivé interní obory. Vytvoření subkateder reflektuje výše zmíněnou specializaci jednotlivých podoborů, současně však vytváří v rámci katedry předpoklady pro zachování vnitřního lékařství jako jednoho celistvého oboru.

Subkatedra gastroenterologie patří mezi největší a nejvýznamnější, a to nejen proto, že zahrnuje sedm orgánů lidského organismu, ale také proto, že představuje svou problematikou mimořádně velký přesah do dalších disciplín, jako jsou biochemie a metabolismus, imunologie, endokrinologie a řada dalších. Gastroenterologie a hepatologie mají v Hradci Králové skvělou tradici a po desetiletí patřily mezi nejlepší v tomto státě. To je samozřejmě mimořádně velký závazek a výzva také pro současnou generaci gastroenterologů a hepatologů. I když hlavními úkoly subkatedry gastroenterologie jsou výuka, věda a výzkum, nelze tuto činnost subkatedry oddělovat od klinické práce gastroenterologie a hepatologie, která má svoji základnu na 2. interní klinice LFUK a FN.

Gastroenterologie a hepatologie má třicetilůžkové standardní oddělení (a dále zčásti využívá také lůžkový fond ostatních oddělení), pracoviště digestivní endoskopie, všeobecnou interní gastroenterologickou ambulanci, specializované gastroenterologické a hepatologické poradny a pracoviště neinvazivní gastroenterologické diagnostiky. Vedoucím digestivní endoskopie je doc. Rejchrt, zástupcem přednosta pro léčebnou péči v gastroenterologii a hepatologii je prim. Kopáčová, lůžkové oddělení vede dr. Papík, vedoucím hepatologem je prof. Hůlek.

Prof. MUDr. Jan Bureš, CSc.

Nové pracoviště digestivní endoskopie bylo vybudováno v roce 2004 a svou koncepcí i technickým vybavením patří mezi nejmodernější pracoviště v České republice. Ročně se zde provádí téměř 8 tisíc výkonů. Endoskopické pracoviště zajišťuje všechny základní metody digestivní endoskopie (gastroskopie, koloskopie, ERCP) a všechny metody terapeutické (endoskopická léčba krvácení s využitím všech modalit, polypektomie, endoskopické slizniční resekce, drenážní výkony, dilatace, zavádění stentů). Pracoviště dále provádí abdominální ultrasonografii (včetně cílených a necílených biopsií jater a biopsií ložiskového postižení v abdominální oblasti), lineární a radiální endoskopickou ultrasonografií. Endoskopické pracoviště také poskytuje komplexní léčbu choledocholitiázy (mechanická a elektrohydraulická litotripse; ESWL ve spolupráci s Urologickou klinikou), zavádí perkutánní endoskopické gastrostomie (PEG) a provádí endoskopickou léčbu hemoroidů. Jedním z nosných programů je komplexní diagnostika a terapie chorob tenkého střeva. Pracoviště provádí všechna endoskopická vyšetření tenkého střeva: push-enteroskopii, intraoperační enteroskopii (ve spolupráci s Chirurgickou klinikou, jako jediné pracoviště v ČR), kapslovou enteroskopií a dvojbalonovou enteroskopií (jako jediné pracoviště v ČR).

Pracoviště digestivní endoskopie má všechny moderní diagnostické technologie, jakými jsou endoskopy se zoomem a s vysokým rozlišením, a dále přístroje s elektronickým zpracováním obrazu s využitím optických filtrů (narrow band imaging, FICE – Fuji Intelligent Color Enhancement). Na počátku letošního roku byla na pracovišti uvedena do provozu konfokální laserová endomikroskopie. Toto unikátní diagnostické zařízení je v současné době jediné svého druhu ve střední Evropě.

Endoskopické pracoviště je v celostátním měřítku průkopníkem „Zásad bezpečné digestivní endoskopie“ (analogické správné klinické praxi). Hradecká gastroenterologie je zastou-

Panoramatický pohled na vyšetřovnu pro endoskopie horní části gastrointestinálního traktu.

Vyšetřovna endoskopické retrográdní cholangiopankreatografie (ERCP).

pena také v evropských vzdělávacích strukturách – doc. Rejchrt je členem výboru Evropské společnosti gastrointestinální endoskopie (ESGE).

Nosným klinickým i výzkumným programem hepatologie je portální hypertenze. Ve spolupráci s Radiologickou klinikou pracoviště zajišťuje transjugulární portosystémové spojky (TIPS) a komplexní péči o pacienty po zavedení TIPS. Tento program je v rámci České republiky výjimečný nejen svým trváním (první TIPS v ČR zavedli prof. Krajina a prof. Hůlek již v roce 1992), ale i nejrozsáhlejšími zkušenostmi (sestava 670 nemocných patří mezi největší v Evropě).

V rámci neinvazivní gastroenterologické diagnostiky jsou prováděny pH-metrie, elektrogastrografie, jícnové a anální manometrie, anorektální biofeedback (biologická zpětná vazba), funkční jaterní testy (využívající především indocyaninovou zeleň) a indirektní energometrie (kalorimetrie). Specializované poradny zajišťují také úplnou domácí enterální výživu (především u pacientů s Crohnovou chorobou). Důležitou součástí funkční diagnostiky jsou dechové testy. Pracoviště provádí jak dechové testy s využitím přirozených neradioaktivních izotopů uhlíku, tak i dechové testy založené na stanovení vodíku a metanu ve vydechaném vzduchu (oboje ve spolupráci s Ústavem klinické biochemie a diagnostiky).

Subkatedra gastroenterologie zajišťuje pregraduální výuku gastroenterologie a hepatologie v celém rozsahu v českém i anglickém jazyce. Je také základnou pro postgraduální studium. V současné době je na subkatedře gastroenterologie 10 studentů doktorského studijního programu (prezenční i kombinované formy studia). Subkatedra gastroenterologie je také akreditačním pracovištěm pro atestační přípravu v gastroenterologii. Pracovníci subkatedry se podílejí na přípravě doporučených postupů České gastroenterologické a České hepatologické společnosti ČLS JEP. Z pracoviště vzešla celá řada monografií, učebních textů i publikací v tuzemských a zahraničních časopisech. Významnou činností je také pořádání nebo spolupřátání odborných a vzdělávacích akcí tuzemských (Hradecké gastroenterologické dny, Český gastroenterologický a hepatologický kongres, Májové hepatologické dny aj.) i mezinárodních (Annual Meeting of the European Association for the Study of the Liver, United European Gastroenterology Week, Prague Hepatology Meeting, aj.).

Mezi nosné výzkumné programy současné hradecké gastroenterologie a hepatologie patří problematika infekce *Helicobacter pylori*, digestivní endoskopie, Barrettův jícn, portální hypertenze a TIPS, idiopatické střevní záněty a dechové testy. Subkatedra gastroenterologie je řešitelským pracovištěm řady výzkumných úkolů. Důležitou výzkumnou oblastí je experimentální digestivní endoskopie, která nově vznikla díky spolupráci s Ústavem experimentální bifarmacie AV ČR (prof. Květina, dr. Svoboda) a Katedrou radiobiologie Fakulty vojenského zdravotnictví UO (doc. Österreicher, dr. Řeháková).

Činnost moderně koncipované gastroenterologie a hepatologie by byla nemyslitelná bez spolupráce s dalšími pracovišti Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice, a to jak v oblasti klinické, tak i vědecko-výzkumné. Jsou to zejména ostatní pracoviště 2. interní kliniky, Klinika gerontologická a metabolická, Chirurgická klinika, Klinika onkologie a radioterapie, Radiologická klinika, Fingerlandův ústav patologie, Ústav klinické biochemie a diagnostiky, Ústav klinické imunologie a alergologie, Dětská klinika a Oddělení dětské chirurgie, Oddělení nukleární medicíny, Ústav fyziologie a řada dalších. Všem kooperujícím klinikám, ústavům a oddělením patří velký dík za vzornou a častou stimulující spolupráci.

Jan Bureš

Pracoviště dvojbalonové enteroskopie (v současné době jediné v České republice). Foto k článku S. Rejchrt

NÁVŠTĚVA Z MALAJSIIE

Dne 9. března 2007 hostila naše fakulta delegaci významných hostů z Malajsie. Účelem návštěvy bylo seznámení se s výukou zubního lékařství na naší ško-

Poměrně dlouhý čas se zdrželi v nové fantomové laboratoři, zajímali se zejména o způsoby výuky, o počet a druh výkonů, které se zde provádějí. Zaujala je rovněž skutečnost, že studenti pracují v této laboratoři již v prvním semestru 1. ročníku. Ve fantomové laboratoři pohovořili hosté i s náměstkem ředitele fakultní nemocnice dr. Tušlem, který je provázel po dobu jejich pobytu ve Fakultní nemocnici. V rámci prohlídky Stomatologické kliniky navštívila delegace posluchárnu, kde právě probíhala přednáška pro studenty 1. ročníku, a také ordinaci, kde měli členové delegace příležitost vidět práci studentů při praktických cvičeních a využili možnosti hovořit se studenty i s vyučujícími. Pobyt ve Fakultní nemocnici jsme zakončili prohlídkou Výukového centra a ukázkou spojení centra s pavilonek interních oborů.

Delegace v pracovně děkana (zleva: děkan prof. Palička, děkan prof. Dato Dr. Abdul Razak, paní Datin Dr. Norain Abu Talib, doc. Hubková, Dr. Adam bin Husein, doc. Kuba, paní Zuraini binti Abidin, doc. Dřížhal).

le, za účelem akreditace tohoto studijního programu, aby zájemci o studium zubního lékařství z Malajsie se mohli hlásit na naši fakultu.

Před časem proběhlo několik obdobných návštěv, které se týkaly výuky všeobecného lékařství, a malajští studenti jsou nyní u nás v poměrně velkém počtu v prvním ročníku studia.

Složení delegace bylo skutečně reprezentativní: vedla ji paní Datin Dr. Norain Abu Talib (Vice Director, Dentistry Department, Ministry of Health), dalšími členy byli pak děkan prof. Dato Dr. Ishak Abdul Razak (Dentistry Faculty, University Malaya), přednášející předmětu protetická stomatologie pan Dr. Adam bin Husein (Dentistry Faculty, University of Science Malaysia), a paní Zuraini binti Abidin (Deputy Director, Training Department, Public Service Department).

Návštěvu přijal děkan fakulty prof. Vladimír Palička; seznámil hosty krátce s historií Karlovy univerzity i naší fakulty. Hosté se zajímali o uznávaní diplomů zahraničních studentů, o jejich počet a o přijímací řízení. Poté se

pronesla v tom smyslu, že své dceři studium u nás doporučí, nebylo jen zdvořilostní, pak máme naději, že návštěva malajských hostů splnila svůj účel.

V. Hubková, M. Kuba

Kolegům z Malajsie demonstrují dr. Šustová a dr. Vahalová preparaci kavit s využitím vizualizéru.

GAJJIN V JAPONSKU

Už jen samotný název zní dosti exoticky, nemyslíte? O jeho oprávněnosti a o tom, že jsem se jako Gajjin v Japonsku opravdu cítil, se s vámi nyní chci podělit.

Již pátým rokem jsem studentem medicíny na Lékařské fakultě v Hradci Králové. Nejen že reprezentuji školu jako student, ale také jako sportovec. Před šestnácti lety jsem se začal věnovat bojovému sportu, judu, a pokračuji v něm každodenními tréninky i za studia vysoké školy. Mnohdy mě tato volba stála hodně sil, ale díky porozumění a podpoře učitelů a vedení školy jsem vždy vše zvládl. I díky tomu se mohu pochlubit úřadujícím titulem mistr České republiky v judu, muži +100 kilogramů.

Japonsko je pro judistu země zaslíbená, je kolébkou tohoto sportu. Judo je sport, který zaujal tisíce lidí na celém světě. Přináší uspokojení nejen těm, kteří ho provozují, ale i divákům. Judo je sportem, kde najde uplatnění mládež, ale i lidé v pokročilém věku, a to bez ohledu na tělesnou výšku a váhu. Vzniklo z prastarých bojových umění, hlavně z jiu-jitsu a hlavním myslitelem a vůbec tvůrcem juda byl profesor Jigoro Kano. Po letech pečlivého studia a hloubavých úvahách založil vlastní školu, kterou nazval KODOKAN-JUDO. Později se judo dostalo do osnov výuky na základních a středních školách. Proto každý Japonec zná alespoň zá-

klady tohoto bojového sportu. Jigoro Kano se stal v Japonsku významnou osobností; kromě funkce ministra školství byl ještě členem japonského olympijského výboru a prezidentem japonského svazu juda. A právě do Kodokanu a dalších univerzit Tokia směřovala naše výprava.

Na konci listopadu se s celou výpravou vznesl Airbus A-330 z letiště Ruzyně na 12 tisíc kilometrů dlouhou plavbu troposférou. Po čtrnácti hodinách strávených v letadle a po přestupu v Korei jsem si připadal tak trochu jako ve snu, když jsem vystupoval na Narita Airport v Tokiu. To byl však jen začátek dobrodružství. Tokio má přes 20 milionů obyvatel, to je 2krát Česká republika v jednom městě, a tak najít správnou zastávku metra se zdálo být nadlidským výkonem. O velikosti města svědčí i fakt že do centra pojedete z letiště metrem asi 2 hodiny. Metro se ale stane vaším jediným kamarádem v dopravě, křížuje celé Tokio v nespočetných kombinacích. Je rychlé, ale poměrně drahé; za peníze projeté v metru během mého necelý měsíc trvajících pobytu byste si mohli koupit zpáteční letenku kdekoliv po Evropě. V Tokiu je extrémní nedostatek mís-

ta, auta ba dokonce i kola se parkují nad sebe a zeleň se mimo parky prakticky nevyskytuje. Není výjimkou, že trávník spolu s jinými zdobí ulice z květináčů. Škola Kodokan, kde jsme byli ubytováni, vůbec nevypadá jako škola v Evropě, vypadá spíše jako výšková budova. V každém patře Kodokanu je tělocvična a pater je přes deset. I naše ubytování bylo v ryze japonském stylu, spalo se na slaměných rohožích, vlastně na zemi. Nebylo to tak nepohodlné jak se zdálo, nakonec jsem si i já zvykl. Tři týdny tvrdého tréninku s opravdovými mistry ubíhalo velice rychle. Délky tréninku a objemové dávky byly obrovské. Každý trénink netrval méně než tři hodiny; v souladu s tradicí jsme my jako hosté dostávali červené šerpy. Pro Japonce je to počta, znamená to být privilegovaný; takto označený judista nesmí opustit po dobu tréninku tatami a není mu dovoleno si odpočinout. Vrcholem pro nás bylo, když jsme se prali s olympijskými vítězi z Atlanty a ze Sydney, opravdovými mistry japonského juda. Kromě Kodokanu jsme navštívili i univerzitu Nitadai a univerzitu Kokushikan, kde návštěvnost tréninku překračovala i 300 sportovců a tréninkové přípravy probíhaly za mocného bubnování na tradiční japonský buben taikó. Doufám, že zkušenosti, které jsem si přivezl, užijí i v Čechách.

Věc, která vás opravdu nadchne na Japonsku, jsou Japonci sami. Spolu s jejich kulturou ve mně zanechali hluboký obdiv a spoustu vzpomínek. První, čeho si asi všimnete, je, že mnoho Japonců a Japonek je velmi plachých

a stydlivých. Mnohdy to není dáno ani jejich charakterem, ale spíše tím, že setkání s cizincem je pro ně něčím, s čím si nevědí rady jak naložit. Jejich společnost a výchova, jež je stále velmi uzavřená, je na takovéto věci nepřipravuje. Rovněž neznalost cizích jazyků, která je dána i geografickou polohou Japonska, ještě zvětšuje mnohdy už tak velkou bariéru. Anglický jazyk prostě k životu nepotřebují. Přesto se vám vždy snaží ze všech sil ve všem pomoci.

Ráno před tréninky jsem se často šel projít do Tokia. Tehdy si uvědomíte, jak moc velký Gajjin v Japonsku jste. Stačí si všimnout jen maličkostí. Například nikdo nechodí na červenou, ale opravdu nikdo, ani mimo přechody. Japonci například nesmí smrkat a tak všichni zchvácení rýmou podivně popotahují, ale kapesník nevidíte ani jeden. Nejvíce mě překvapili lidé s rouškami přes ústa. Ti, kteří nosí roušku, mají jednoduše virózu a z ohleduplnosti k ostatním takto brání přenosu, brání oslabení ekonomiky.

Japonci pracují od pondělí do soboty, není žádná rarita, že stíhají dvě až tři zaměstnání. Také pracovní morálka je odlišná; dokud neodejde nejvýše postavený pracovník, nikdo nesmí odejít. Práce končí okolo sedmé. Tím ovšem pracovní povinnost nekončí. Podnikové „sake večírky“ jsou častým zpestřením dne, se všemi důsledky. Skromnost, úcta, zdvořilost a nadpozemský smysl pro řád je nezapomenutelnou vzpomínkou.

Po těžké tréninkové zátěži se u mě velmi často objevil hlad. Nebylo by to Japonsko, kdyby si nepřipravilo spoustu exotických překvapení. Je mnoho možností, do jaké restaurace zajít. Pro chuť japonských jídel je příznačná hlavně sójová omáčka šóju a sójová pasta miso. Japonci se stali ve světě známí mimo jiné i tím, že rádi jedí syrové rybí maso. Japonským nejoblíbenějším pokrmem tohoto druhu je tzv. sašimi a pro nás známější suši. Suši je plátek ryby položený na povrch válečku z rýže a ten je pak ještě celý zabalen do jednoho z druhů jedlých mořských řas. Suši se vždy konzumuje spolu s japonskou sójovou omáčkou, které se říká „shoya“, a s wasabi, který je obvykle známý jako japonský křen, extrémně silně ochucený. Plátky sašimi i mísa s vyrovnanými válečky suši jsou pokaždé lákavě upraveny, takže poskytují požitek již při pouhém pohledu. Vůbec všechna japonská jídla jsou velmi pěkně upravena.

Spolu s několika druhy nudlí, rýže a všemi možnými i nemožnými dary moře je kuchyně opravdu bohatá a pestrá. Návštěva rybího trhu určitě patřila k vrcholným zážitkům. Pro méně přizpůsobivé turisty jsou vždy v záloze sítě rychlého občerstvení, totožné jako u nás. Návštěva restaurace je pak opravdovým zážitkem a spousta zvyků je naprosto odlišná. Když vejdete do restaurace, stává se zpravidla to, že se vás hned u vchodu někdo z personálu ujme a zavede vás na místo ke stolu, kde vás posadí. Na stole bude jistě šálek čaje a zabalený namočený ubrousek nebo ručníček, kterým si před jídlem otřete ruce.

Je nevhodné na to zapomenout. Popijíte-li polévku, je znamením dobrého vychování s posledním douškem hlasitě srknout. Dáváte tím najevo, že vám polévka chutnala. Praxe je však taková, že se srká ne jen u polévky. Než odejdete, platíte před východem, kde je umístěna pokladna, ne u stolu. A nedává se spropitné, Japonci na ně nejsou zvyklí, nevěděli by co s ním a mohlo by je to dokonce urazit.

V Tokiu je spousta míst ke zhlédnutí a ani měsíc vám nebude stačit. Přesto je několik míst, která by měl vidět každý návštěvník. Navštívil jsem císařský park s palácem, kde sídlí císař se svou rodinou. Toto místo se považuje za centrum Tokia. Navštívil jsem všechny nejznámější čtvrti. Ginzu, nejproslulejší a nejbohatší tokijskou čtvrť nesoucí jméno po mincovně stříbra, Asakusu s velkolepým chrámem Sensódži, Ueno s parky a Tokijským národním muzeem a Šindžuku s mrakodrapy, obchodními domy

a nákupními středisky, které navštíví 3 milióny lidí denně! Mezi spoustami muzeí vybírám Japonské muzeum meče s nádherným představením historie smrtících a vznešených japonských mečů, které jejich dokonalé zpracování povýšilo na umělecká díla. Nejúchvatnější podívaná na celé město se vám naskytne z mrakodrapu jménem Roppongi Hills. S 240 metry a 54 patry patří k pěti nejvyšším budovám v Tokiu. Podívaná je to fascinující, dohlédnete až do sousedního města Yokohamy či na symbol Japonska Mt. Fuji. Celé město se pak rozkládá od obzoru k obzoru. Kapitoulou samo o sobě jsou parky a chrámy. V Tokiu jich najdete nespočet. Jsou jedinými oázami klidu a rozjímání v nejhektičtějších městě na světě. Určitě stojí za to navštívit zahrady Koishikawa-Korakuen s červenými kapry, jezírky, mostky a tvarovanými bonsaji.

Po přečtení mého vyprávění vám musí být jasné, že se budete cítit, stejně jako já, jako Gajjin. Jako cizinec v ráji.

Daniel Leško

V minulém roce jsme vás seznámili s charakteristikou Stravovacího provozu, dozvěděli jste se základní údaje o počtu připravovaných jídel, logistice provozu, ekonomických ukazatelích apod. Dnes bychom vám rádi předali několik informací typu „Víte že...?“ a „Vězte že ...“.

Víte že nejoblíbenějším jídlem na závodním restaurantu podle počtu objednávek v loňském roce byl bramborák plněný masovou směsí, který si v jeden den objednalo 1330 strážníků?

Vězte že na druhém místě v oblíbenosti jsou hned dvě jídla se stejným počtem objednávek, vepřový řízek s bramborovým salátem a vepřový roštěák s bramborem. Tato jídla si objednalo v jeden den 1 127 strážníků. Pak následují krutí řízek s bramborem (1 106 porcí), svíčková hovězí na smetaně s houskovým knedlíkem (1074 porcí), vepřový řízek s bramborem (980 porcí), mamínčino kuře (938 porcí), plněná paprika s knedlíkem (934 porcí), vepřová pečeně se špenátem, bramborové knedlíky (928 porcí) a na pomyslném desátém místě smažené žampiony s bramborem (920 porcí).

Možná jste trochu překvapeni tímto TOP 10 – určitě neodpovídá zásadám zdravé výživy, ale tento žebříček potvrzuje poptávku po kla-

Stravování ve Fakultní nemocnici trochu jinak

sických českých jídlech. Na druhou stranu musím dodat, že výběr z 12 druhů obědů denně umožňuje využít závodní jídelnu téměř všem skupinám strážníků. Vždyť nabízíme nejenom českou klasiku, ale dvě dietní jídla, studený zeleninový talíř nebo salát, bezmasé jídlo, tři druhy minulek a různé druhy baget.

Víte že průměrná dotovaná cena oběda pro strážníka (skupina zaměstnanec FN HK) za loňský rok byla 14,86 Kč?

Vězte že za loňský rok jsme uvařili celkem 608228 porcí pro závodní stravování. Oproti roku 2003, kdy byl upraven výdej v personálním restaurantu a bylo připraveno 490 833 porcí, je to nárůst o 23,9 %.

Víte že průměr na jeden pracovní den je 2423 vydaných porcí?

Vězte že v pětidenním cyklu obměny jídelních lístků nabízíme 280 různých druhů jídel.

Víte že na hlavní jídelně je k dispozici 280 míst u stolů, tzn. že každé místo je denně přibližně obsazeno 7 krát (zbytek připadá na jídelnu ve Staré nemocnici a LNN Nechanice)?

Vězte že ve špičce (11.15 – 12.15 hod.) vydáme na hlavní jídelně cca 750 až 800 porcí, tj. jedno jídlo za cca 4,5 sekundy.

Víte že v doplňkovém prodeji na hlavní jídelně je v nabídce cca 550 druhů zboží?

Vězte, že denně v doplňkovém prodeji obslužíme cca 1000 zákazníků a jejich průměrný nákup je za 18–20 Kč.

Víte že náš stravovací systém (SW Kredit) eviduje 4000 aktivních strážníků? Bohužel kapacita databáze je právě omezena tímto počtem strážníků, takže v současné době finišují práce na spuštění nového stravovacího systému.

Z uvedeného, trochu netradičního přehledu je vidět velký nárůst výkonů Stravovacího provozu FN v posledních letech jak v sortimentu jídel, tak v počtu strážníků. Zejména poslední údaj můžeme vnímat jako jistý důkaz kvality jeho práce.

Pavel Košťál

Aforizmy a výroky

Když jsme jednou začli studovat medicínu, nebudeme se studiem nikdy hotovi.

CHARLES H. MAYO (1865-1939)

Studovat medicínu bez knih rovná se plavbě po neznámém moři, ale studovat medicínu pouze z knih znamená nevydat se na moře vůbec.

SIR WILLIAM OSLER (1849-1919)

Umění medicíny spočívá v tom, udržet nemocného tak dlouho v dobré náladě, až příroda jeho nemoc sama uzdraví.

VOLTAIRE (1694-1778)

Pravé slovo v pravý čas z úst zkušeného, vzdělaného lékaře způsobí často větší zázrak než léky a vodní kúry.

ADOLF KUSSMAUL (1822-1902)

Vzájemně si spolu povídáme, můj lékař a já; on mi předepíše - je svoje recepty a já je nepoužívám, takže se mi daří dobře.

MOLIÈRE (1622-1673)

Medicína je jediným zaměstnáním, které bez ustání pracuje na podkopání základů své existence.

JAMES BRYCE (1838-1922)

Lékaři, kteří buď sami provedli četné pitvy, nebo se pitev pravidelně zúčastňovali, se naučili přinejmenším jednomu – mít nejistotu, pochybovat. • Kdo však sám nepřichází do styku s těmi velmi často depresivními nálezy v pitevním materiálu, jakoby plul na obláčcích nekontrolovaného optimismu.

GIOVANNI BATTISTA MORGAGNI (1682-1771)

Polypragmasie je dcerou neznalosti

FRANCIS BACON (1561-1626)

Vášnivý kuřák, který stále všude čte jak kouření škodí jeho zdraví, ve většině případů přestane – číst.

WINSTON CHURCHILL (1874-1965)

L. Ch.

Za Svatavou Lakosilovou

MUDr. Svatava Lakosilová, v letech 1970–1979 ředitelka Krajského ústavu národního zdraví (KÚNZ) Hradec Králové, nás navždy opustila dne 11. ledna 2007; bylo jí 87 let.

*Sám jsem Svatavu poznal již dávno, v 50. letech minulého století, protože nás s jejím mužem Jaroslavem spojovala dlouhá léta společného vo-
jančení v Praze, Olomouci a v Hradci Králové. Právě v Olomouci jsme se setkali se Svatavou poprvé a první, příznivý dojem jsem si mohl beze zbytku uchovat natrvalo. Zapůsobila na mne svou klidnou moudrostí, která byla jejím základním darem přírody. Svatava prošla význačnými funk-
cemi, odbornými i organizačními, zcela nepoznamenaná. Nebyla typem ambiciózní organizá-
torky (slovy dneška manažerky), ale zvládala i ty nejobtížnější úkoly přístupem vlídného psycholo-
ga. Takový přístup předem odzbrojoval frázisty a intrikány. Svatava nikdy neužívala svou mocen-
skou pozici, její stanovisko bylo podloženo zdravým úsudkem a principem zodpovědnosti. Z toho pramenila její velkorysost a pružnost v rozhodování. Vzpomínám si, jak dovedla během několika málo minut rozhodnout o sdružení nemalých finančních prostředků KÚNZ a LF na nákup odborné litera-
tury pro vědeckou knihovnu.*

*Jednou ze základních vlastností Svatavy byla lid-
skost. Ta se projevovala v jejím jednání i v jejích roz-*

MUDr. Svatava Lakosilová s autorem článku

*hodnutích. Dovedla se mimořádně vcítit do problé-
mů druhých a kdykoliv mohla, pomohla. Vzorná
péče o rodinu byla pro ni samozřejmostí a měla
výtečné výsledky. Dostalo se i na psíka Ditu, který
byl celé rodině k radosti.*

*Setkání se Svatavou nám dávalo radostný pocit
klidu a bezpečí ze společnosti člověka, na kterého
se můžeme za všech okolností spolehnout.*

*Při vzpomínce na Svatavu Lakosilovou se mne
vždy zmocňuje přesvědčení, že kdyby se lidská
společnost skládala z lidí jejích kvalit, nebylo by
na světě válek a ani nevyřešených sporů.*

*Svatavo, děkujeme Ti za všechno, a je toho
hodně.*

Leo Steinhart

V nakladatelství Grada Publishing, a. s., vyšla učebnice

Ladislav Chrobák a kol.: Propedeutika vnitřního lékařství.

Nové zcela přepracované vydání doplněné testy.

Autorský kolektiv dále tvoří:

**Jan Baštecký, Thomas Gal, Petr Hůlek, Vít Krupař, Jiří Kvasnička,
Radovan Lomský, Miroslav Měšťan a Libuše Vodičková.**

Jak je uvedeno v tiráži, učebnice vyšla 9x jako skriptum pro lékařské fakulty
(Hradec Králové 1976, Olomouc 1979, Hradec Králové 1980, Brno 1981,
Praha a Hradec Králové 1981, Olomouc 1985, Hradec Králové 1986,
Olomouc 1989, Praha 1991).

V knižní formě: 1. vydání, Praha, Grada Publishing, 1997

Aktualizovaný „dotisk úspěšného titulu“, 2003 a 2006

2. vydání, Praha, 2007

Anglická verze: Physical Examination in Internal Medicine, Grada Publishing, 1997

Smrt Reinharda Heydricha pohledem patologa

I. ŠTEINER (HRADEC KRÁLOVÉ), M. VOSTATEK (PARDUBICE)

Letos uplyne již 65 let od atentátu na Reinharda Heydricha – jedné z nemnoha událostí, kterými se Československo pozitivně zapsalo do historie 2. světové války a která přispěla k vylepšení obrazu našeho státu v kontextu protiněmecké fronty a v důsledku toho i k uznání spojenci naší exilové vlády v Londýně a k anulování Mnichovské dohody.

Jeho protivníci, Slovák Jozef Gabčík (nar. 1912) a Moravan Jan Kubiš (nar. 1913), příslušníci Československé armády ve Velké Británii, byli jako skupina Anthropoid letecky vysazeni zpět ve své vlasti 28. prosince 1941, s úkolem provést atentát na Heydricha, aby tak odstraněním jednoho z nejčelnějších mužů fašistického Německa stoupla prestiž našeho národa

Jan Kubiš

Jozef Gabčík

Historie samotného atentátu, osudu atentátníků, jejich pomocníků, ale i zcela nevinných lidí (i když je zde těžko hovořit o vině) jsou víceméně známy, např. z knižního zpracování (Hamšík, Pražák: Bomba pro Heydricha, Ivanov: Atentát na Reinharda Heydricha, Nejen černé uniformy, i jiné), či z filmu (Sequens: Atentát); kolem vlastní příčiny smrti Heydricha však panuje mnoho nejasností a pravděpodobně již nikdy nebude zcela vysvětlena.

K napsání tohoto článku nás přivedly tři skutečnosti a to, že až v roce 2004 byl u nás poprvé zveřejněn protokol z Heydrichovy pitvy, že tento protokol dosud nebyl komentován z pohledu patologie a posléze, že osoba pitvajícího má určitý vztah k Hradci Králové.

Nejprve stručně shrňme fakta kolem vlastního atentátu!

SS Obergruppenführer a generál policie Reinhard Heydrich (nar. 1904) přišel do Prahy 28. září 1941 jako Zastupující říšský protektor v Čechách a na Moravě. Ihned zahájil těžké represe, jimž za obět padlo mnoho čelných představitelů vlády a armády, ale i vědy a kulturní fronty. V den atentátu 27. května jej řidič vezl autem Mercedes-Benz 320 z jeho sídla na zámku v Panenských Břežanech do Prahy, aby odletěl na jednání s Hitlerem do Německa.

v protiněmeckém boji. Za pomoci mnoha statečných vlastenců z řad civilního obyvatelstva se jim podařilo atentát připravit.

Cesty oběti a vykonavatelů se protnulý 27. května 1942 v 10.35 hod. v místě, kde se silnice z Kobylis ostře doprava dolů stáčela do Holešoviček (dnes je již toto místo přestavěno). Autu s Heydrichem zde nejprve skočil do cesty Gabčík, ale jeho samopal Stengun selhal – vzpříčil se mu v hlavní náboj. Nato nastoupil Kubiš, který na auto hodil bombu. Ta poškodila zadní část auta a způsobila Heydrichovi zranění zad.

Heydrich měl štěstí v tom, že ke zranění došlo jen pár set metrů od nemocnice Na Bulovce. Mohl tak být velmi rychle dopraven k ošetření. Na chirurgickou ambulanci byl přivezen v šoku a na levé straně zad ve výši 8.-10. žebra byla zjištěna krvácející rána 10x5 cm. Po provizorním vytamponování rány byl neprodleně operován. Operaci provedli němečtí lékaři – přednosta chirurgie Na Bulovce prof. Dick a narychlo přivolaný přednosta pražské německé chirurgické kliniky prof. Hohlbaum. Operovalo se v éterové narkóze a pacient dostal přímou transfusi krve skupiny A od příslušníka SS.

Ukázalo se, že jde o poměrně lehké zranění; kousek plechu z karoserie auta o rozměrech 4x2 cm rozdrtil 11. žebro, otevřel hrudní dutinu, prorazil bránici a uvízl ve slezině;

ve střelném kanálu byly nalezeny chuchvalce materiálu z čalounění sedadla. V první operační době, z polohy na pravém boku, byla vyčištěna rána a byl sešit defekt v bránici. Ve druhé době, z polohy na zádech, byla otevřena břišní dutina a odstraněna roztržená slezina; byl to jediný poraněný orgán.

Pooperační průběh byl zprvu příznivý; 3. června se Heydrich již mohl najíst vsedě. Pak však náhle došlo k prudkému zhoršení a následujícího dne v 7,30 hod., 8 dnů po operaci, Heydrich zemřel (Gabčík a Kubiš jej přežili jen o 14 dnů; 18. června padli, spolu s dalšími pěti parašutisty, v pravoslavném kostele sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici; Kubiš podlehl mnohočetným zraněním, Gabčík si v beznadějně situaci vpálil kulku do hlavy).

Pitva R. Heydricha proběhla ještě v den jeho smrti 4. června v poledne. Provedl ji přednosta patologického ústavu při německé Karlově univerzitě v Praze prof. Herwig Hamperl za spolupráce přednosta ústavu soudního lékařství a kriminalistiky prof. Günthera Weyricha.

Je těžko představitelnou skutečností, že pitva byla provedena v pracovně ředitele nemocnice Na Bulovce.

Průběh a výsledky pitvy je možno sledovat z podrobného protokolu (samozřejmě v němčině), podepsaného oběma sekanty.

Je neobvyklé, že zevní popis těla, jímž pitevní protokoly typicky začínají, obsahuje jen podrobný popis operačních ran (20x10cm na hrudníku, s drénem a 9cm na zádech a boku); žádný další zevní popis není uveden.

Šlo o tzv. částečnou pitvu – nebyla otevřena hlava; byl proveden jen řez na břicho, z něhož byly vyňaty orgány břišní i hrudní; nemohly být tedy revidovány ani orgány krční.

Popis vnitřních orgánů atypicky začíná břišní dutinou. Výslovně je zde řečeno, že nebyla prokázána peritonitida (zánět pobřišnice). Nález na všech břišních orgánech byl prakticky normální, pouze v místě odstraněné sleziny bylo ohraničené ložisko obsahující malé množství staršího hnisu (asi muselo jít o velmi málo, protože není uveden jeho obsah v ccm, jak se běžně udává).

V pravé pleurální (pohrudniční) dutině bylo 170 ccm čirého výpotku, v levé dutině byly prokázány jednak rozsáhlé čerstvé srůsty, jednak dvě ložiska nahromadění lehce zkaleného výpotku – na mediastinální (mezihrudní) ploše 50 ccm a na zadní ploše 650 ccm. V perikardiální (srdečnickové) dutině bylo 100 ccm čiré tekutiny. V plicích, zejména v levé byly v bazálních částech ložiska atelektázy (nevzdušnosti). Nebyla zjištěna embolie plicnice. Srdce, včetně koronárních tepen, bylo zcela normální.

Posléze byla revidována bránice. Operační sutura byla pevná, v jejím okolí byly nálety fibrinu se zabudovanými jednotlivými kučeravými chlupy (= materiál z čalounění).

Shrme-li nález, lze říci, že byl přiměřený pouřazovému a pooperačnímu období. Nepochybně se nejednalo o hnisavou peritonitidu, pleuritidu ani mediastinitidu, které se v literatuře o Heydrichově smrti objevují a všechny orgá-

Posmrtná maska R. Heydricha

ny byly prakticky normální. (Také zpětně – ve zprávách o průběhu Heydrichova léčení nikde není údaj o septických horečkách).

Součástí pitvy byl i odběr orgánů na histologické vyšetření a kultivace na mikrobiologii.

Další z neobvyklostí pitevního protokolu je chybění údajů o hmotnosti jednotlivých orgánů. Toto si ale lze vysvětlit zcela prozaicky – v místě pitvy, v pracovně ředitele nemocnice, asi nebyly příslušné váhy k dispozici.

Vzijme se nyní do situace obou patologů, od nichž se očekávalo jasné vyjádření o příčině smrti, a přitom pitevní nález tuto nevysvětloval. Zjevně aby si zachovali profesionální čest, vydali ihned po pitvě předběžný závěr, který je spíše spekulativní než opřený o objektivní nálezy: „Smrt nastala po poškození vnitřních orgánů (srdce, játra, ledviny) v důsledku intoxikace patrně vysoce virulentními mikroorganismy. Ani v hrudní, ani v břišní dutině nebylo při pitvě nalezeno nahromadění tekutého hnisu. Rovněž nebyl pneumotorax. Na zadní a na mediastinální ploše levé plíce byly nalezeny opouzdřené výpotky. Největší výpotek nad zadní stěnou levé plíce byl ve svém nejhlubším bodě drénován Petzerovým katetrem. Průkaz mikroorganismů bude proveden bakteriologickým vyšetřením. Pro domněnku nějaké zvláštní chemické otravy střepinou není nejmenší důvod“.

Definitivní zpráva o pitvě byla vydána až 17. června, tj. po 13 dnech, když již byly k dispozici výsledky dalších

Prof. Hamperl v pozdějších letech

vyšetření. Zpráva má 5 stran strojopisu a je podepsána prof. Hamperlem i prof. Weyrichem. Navíc k pitevním nálezům uvádí i výsledky histologické a bakteriologické. Histologicky byly vyšetřeny ledviny, játra, srdce, svaly hrudníku a bránice; nález byl normální či přiměřený – nic, co by přispělo k diagnóze.

Výsledky bakteriologie jsou také nepřesvědčivé – z oblasti sleziny byly vykultivovány nehemolyzující stafylokoky a enterokoky; z levé pohrudniční dutiny a z perikardiální dutiny byly přímé kultivace negativní.

Stručný závěrečný posudek je opět značně spekulativní: „Smrt nastala následkem poškození životně důležitých parenchymatózních orgánů, bakteriemi, případně jejich toxiny zanesenými do nich střepinou, které se nahromadily a pomnožily zvláště v pohrudnici, v bránici a v oblasti sleziny“. Všimněme si, že se již nehovoří o „vysoce virulentních mikroorganismech“, jako v předběžném závěru!

Oba patologové si zřejmě nemohli dovolit říci – z profesionálních, ale i ze společenských důvodů – skutečný výsledek pitvy, a sice, že příčinu smrti nezjistili!

Jméno profesora Herwiga Hamperla (1899-1976) je na hradeckém ústavu dobře známo ze vzpomínek prof. An-

tonína Fingerlanda (1900-1999) a prof. Vladimíra Vortela (1916-2000). Prof. Fingerland vzpomínal, že někdy v roce 1942 Hamperl přijel do Hradce Králové, aby zde provedl pitvu zemřelého německého vojáka. Při následné prohlídce oddělení jej zaujaly výtečné histologické preparáty i zručnost laborantky Růženy Rohoznické (1919-2006). Za několik dnů od něj dostal prim. Fingerland dopis, v němž psal, že byl překvapen vysokou úrovní práce. A protože má v úmyslu zřídit podobnou laboratoř i v Praze, požádal o vyslání této laborantky na své pracoviště. Odmítnutí jeho požadavku by v neradostných letech nacistické okupace bylo riskantní. Navíc Růženka neměla zájem do Prahy jít. Prim. Fingerland proto vyřešil situaci tak, že laborantku omluvil kvůli vdavkám (což nebyla pravda) a doporučil za ni jako náhradu dva studenty – mediky, kteří u něho již před válkou praktikovali a po zavření českých vysokých škol v roce 1939 nemohli pokračovat ve studiu. Šlo o Vladimíra Vortela a Josefa Vaňka (1915-1990); oba se pak později po válce stali profesory patologie – Vortel v Hradci Králové a Vaněk v Plzni.

Prof. Vortel po mnoha letech vzpomínal, že když mu Hamperl opravdu nabídl místo, byla to velká šance – jednak pro možnost odborné přípravy, jednak jako ochrana před nasazením do Říše. Po zprávě, že byl přijat, si ihned vzal týden dovolené, aby se od Růženky nejprve naučil laboratorní techniku. Až do konce války pak v Praze u Hamperla pracoval jako histologický laborant.

Prof. Vortel vždy vzpomínal na Hamperla v dobrém. Naučil se od něho m.j. smyslu pro pořádek a pro systematicku, což posléze přenesl i na královéhradecký ústav. Je možno říci, že i současná ústavní kartotéka diagnóz s desetinným kódováním má kořeny u Hamperla.

Protože osobnost prof. Hamperla má vztah nejen k pitvě Heydricha, ale i hradecké patologii, uvedme alespoň stručně jeho životní a profesní dráhu. Rodák z Vídně se jako voják účastnil I. světové války. Po válce vystudoval ve Vídni medicínu a nastoupil jako asistent na tamnější patologický ústav. V roce 1928 přešel do Freiburgu, odkud se na základě smlouvy dostal do Moskvy na tamní německo-sovětské výzkumné zařízení. V roce 1930 byl již znovu ve Vídni, kde roku 1931 habilitoval. V roce 1935 se stal mimořádným profesorem berlínské univerzity. A právě odtud byl roku 1940 jako ordinář poslán na německou univerzitu do Prahy. Po konci války se po krátkém pobytu v zajetí dostal do Rakouska. Jako patolog působil postupně v St. Pöltenu, Salzburgu, krátce ve švédské Uppsale a v Marburgu, aby posléze v roce 1954 definitivně zakotvil na lékařské fakultě univerzity v Bonnu. V roce 1957 přednášel i na univerzitě Madison ve Wisconsinu v USA. Od roku 1967 pak v Bonnu působil již jen jako emeritní profesor, až do své smrti roku 1976. Jeho známá učebnice „Lehrbuch der Allgemeinen Pathologie und der Pathologischen Anatomie“ se dočkala několika desítek vydání.

Použitá literatura: J. Čvančara: Někomu život, někomu smrt, 1941-1943, 2. vydání. Praha, Laguna, 2003. J. Čvančara: Heydrich. Praha, Galery, 2004. P. Málek: Sondy pod povrch lékařské vědy. Praha, Avicenum, 1983.

Stomatologická klinika má novou fantomovou laboratoř

Děkan LF prof. Palička, společně s ředitelem fakultní nemocnice doc. Hegerem slavnostně otevírají novou fantomovou laboratoř.

Díky mimořádnému pochopení managementu naší fakultní nemocnice v čele s ředitelem doc. Hegerem a výrazné finanční podpoře, kterou lékařská fakulta získala cestou transformačního a rozvojového projektu MŠMT, bylo možno dne 25. ledna 2007 otevřít v areálu fakultní nemocnice za přítomnosti mnoha významných osobností novou fantomovou laboratoř Stomatologické kliniky.

Důvody, které vedly pracovníky Stomatologické kliniky ke snaze novou fantomovou učebnu zřídit byly následující: V České republice se trvale prohlubuje nepříznivé věkové složení zubních lékařů a již nastalý úbytek se projevuje stále se zvyšujícím tlakem na přijetí většího počtu studentů. Při výchově zubních lékařů znamená tento požadavek např. více míst v posluchárnách, což je ještě zvládnutelné. Mnohem větším problémem je však při dnešním pojetí výuky nedostatek pracovních míst ve fantomových laboratořích, kde studenti právě na počátku studia, v prvním a ve druhém ročníku, nacvičují všechny ošetřovací a zvláště preparační invazivní postupy.

Vstup do Evropské unie postavil před všechny vysoké školy požadavek harmonizace studia. Přizpůsobili jsme tedy požadavkům EU kurikulum, přičemž k největším kvalitativním změnám došlo ve výuce preklinické, jejímž cílem je nácvik všech léčebných postupů na fantomech – simulátorech. Je zcela nemyslitelné, aby v dnešní době všechny úkony nacvičoval student až na pacientech, a proto je musí před vstupem do klinické praxe zvládnout v co největší míře. K pacientovi pak musí přistoupit natolik připraven, aby jej nejen nepoškodil, ale současně adekvátně pod dohledem učitele na velmi dobré úrovni také ošetřil. Design fantomů – simulátorů, kterých je v nové učebně 20, se co nejvíce blíží

reálné situaci (hlava pacienta se zubními oblouky a všemi zuby, simulace tváří, atd.). Jelikož zmíněný simulátor vlastně až na chybění zubního křesla představuje nejmodernější zubní soupravu; náklady na pořízení jsou značné a celkově převýšily částku 10 milionů korun. Výhoda simulátoru oproti skutečnému pacientovi je zřejmá: pracuje se mnohem pomaleji, výkony se mohou i musí vícekrát opakovat a jejich provedení stále zdokonalovat. Při výuce většího počtu studentů pak vzhledem k „trpělivému pacientovi“ učitel nemusí neustále studenta „hlídat“ (což je v nižších klinických ročnících obvyklé), nýbrž může dohlížet na celou skupinu studentů současně. Tato vynikající učební metoda s sebou nese i negativa v podobě velké spotřeby materiálů a velkých, již zmíněných nákladů na pořízení.

Příklady správných i chybných preparačních postupů zprostředkuje v nové fantomové laboratoři učitel všem studentům pomocí vizualizéru a obrazovek přímo na pracovní místo, stejně jako živou demonstraci libovolně zvolené pracovní metody, např. vrstvení kompozitních výplní. Ušetří se tím velmi mnoho cenného času, stráveného dříve vysvětlováním a ukazováním lege artis postupů i chyb pro každého studenta či malou skupinu studentů zvlášť.

Při slavnostním otevření uvítala všechny přítomné primářka Stomatologické kliniky dr. Alice Tachovská a poděkovala za všechny pracovníky kliniky řediteli fakultní nemocnice i děkanovi lékařské fakulty a jejich týmům za přízeň, kterou instalaci fantomové laboratoře věnovali.

V současné době je již nová fantomová laboratoř v plném provozu a studentům prvního i druhého ročníku poskytuje veškeré možnosti ke zvládnutí obtížných začátků studia zubního lékařství.

V. Hubková

Pohled do nové fantomové laboratoře na řady „trpělivých pacientů“ – simulátorů.

Fota k článku: PURO-KLIMA, a.s.

VÝSTAVA JIŘÍHO KALOUSKA

Ve výstavních prostorách Lékařské fakulty v Šimkově ulici se ve dnech 4. 12.–15. 2. 2007 uskutečnila výstava kreseb, ilustrací a obrazů akademického malíře Jiřího Kalouska. Mimořádnost výstavy zvýraznil fakt, že minulý rok byl ve znamení 20. výročí úmrtí umělce – hradeckého rodáka, jehož bohatou a rozmanitou tvorbu chtěli organizátoři expozice MUDr. Olga Procházková, Ivana Varclová a PhDr. Josef Bavor široké veřejnosti připomenout. O tom, že dílo Jiřího Kalouska je stále živé a populární, svědčí i nebyvalý zájem velkého množství účastníků vernisáže, mezi nimiž nechyběli pamětníci, osobní přátelé a kolegové výtvarníci. Pocity mnoha návštěvníků vyjádřila výstižně ve své reflexi Iveta Juranová.

Chvála malíře

„Proč chvála něčeho? Protože, myslím si, chválit se má. Protože chválit, myslím si, je těžší. Hledat a nalézat na něčem kazy, závady a stíny je snadné. Záporný postoj či pohled si obyčejně nedává práci s důvody. Chválu je nutno jaksi zdůvodnit, vysvětlit a někdy dokonce jakoby omluvit.“

Tento citát jsem si dovolila vypůjčit od Miroslava Horníčka z knihy Chvála pohybu, kterou svým osobitým způsobem ilustroval Jiří Kalousek, vytvořil dokonce vlastní kvintescenci Chvály pohybu, takže čtenářovi se do ruky dostaly dvě knihy v jedné Jiří Kalousek představuje inteligentního umělce s širokým rozhledem, se smyslem pro humor a s vlastním osobitým stylem. Tímto způsobem se ho snažila přiblížit také výstava v prostorách lékařské fakulty na přelomu starého a nového roku. K vidění byly kresby, ilustrace, akvarely i obrazy Jiřího Kalouska, od jehož úmrtí bohužel uplynulo již 20 let.

Jak ale napsal klasik českého humoru, chválit se má, proto je nanejvýš nutné vyslovit chválu malíři, jeho píli a trpělivosti. Jako ilustrátor se podílel na výrobě hned několika animovaných seriálů, o samostatných kreslených filmech nemluvě. Pro výtvarníka snad neexistuje náročnější práce. Více než tisíc ilustrací obsahuje jenom jeho kniha S malířem kolem světa a nejedná se o ledajaké obrázky, protože prezentují zcela konkrétní místa v jednotlivých částech světa. Však také Jiří Kalousek knihu připravoval prakticky 20 let, samozřejmě vedle další ilustrátorské práce. Který z výtvarníků se také může pochlubit tím, že z jeho pozůstalosti sestavili animátoři celý pohádkový seriál. Na základě Kalouskových ilustrací totiž 3 roky po jeho smrti byla pro Večerníček vyrobena pohádka Jak ševci zvedli vojnu pro červenou sukni.

Sluší se vyslovit chválu Jiřímu Kalouskovi za jeho práci pro děti, za to, že svými obrázky vstupoval do světa dětské fantazie a probouzel zájem i inspiraci. Jako kmenový ilustrátor nakladatelství Albatros téměř 30 let kouzlil v dětských knihách obrazové příběhy. Jeho originální vtipy, komiksy i ilustrace nacházeli ve svých časopisech čtenáři Mateřídoušky, Sluníčka, Ohníčku, Čtyřlístku a Sedmičky. Z mnoha jeho animovaných filmů musím zcela určitě zmínit seriál O Dorotce. Počínaje rokem 1977, kdy byl poprvé uveden v České televizi, snad u nás neexistuje dítě, které by neznalo neposlušnou holčičku Dorotku a jejího lehce

Ilustrace pro časopis Mateřídouška

škodolibého papouška. Nevím, zda si uvědomujete, že se jedná o animovaný film, ve kterém nezazní jediné mluvené slovo, není v něm žádný vypravěč. Výtvarník tak musí všechn děj a jeho srozumitelnost vyjádřit obrazem, gesty a mimikou svých postav.

Jiří Kalousek ale nekreslil jenom pro děti, jako ilustrátor pracoval také pro nakladatelství Čs. spisovatel, Kruh, Melantrich, SPN, jeho vtipy a karikatury se objevovaly i v časopisech Dikobraz a Mladý svět. A tady je na místě chvála originálního pohledu na svět, humoru a jeho hloubky. V jednoduchém obrázku, kresbičce často dokázal spojit tisíce detailů a informací, které by například při nutnosti slovního vyjádření téhož vyžadovaly obsáhlý popis spojený s rozбором kulturních či historických souvislostí a asociací. Jiří Kalousek rozhodně patřil k výtvarníkům se vzděláním a rozhledem, znalostmi, které se nemohly neobjevit v jeho pracích.

Budiž tedy chvála Jiřímu Kalouskovi za to, že byl, za to, čím obohatil náš svět, že rád žil a tvořil, miloval své přátele, za to, že šířil a rozdával radost a humor.

I. Juranová

Dorotka a Papoušek

Z vernisáže výstavy

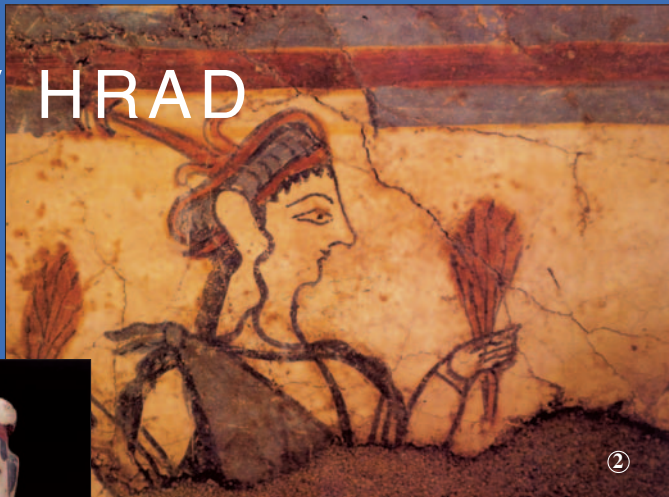
ZEMĚ LIDÍ OBJEKTIVEM JANA SMITA

TÝRINS, HÉRAKLŮV HRAD

Archeologická naleziště starověkého Řecka jsou poznamenaná plynoucím časem, zbyly z nich většinou smutné trosky, vyprávějící heroické příběhy řeckých dějin. Tato místa mají v sobě magické kouzlo, úžasnou schopnost a sílu evokovat dávnověk.

Okouzlení Perseovými Mykénami, vydáváme se hornatou a divokou Argolidou jižním směrem, místy opředenými mytologií: Lernou, Nemeou, Orchomenonem, Argem a konečně se před námi otvírá planina, na které se tyčí na skalním ostrohu Týrins, mykénský hrad (foto 1). Jeho neskutečná mohutnost a rozměry potvrzují, že je největším a nejpevnějším hradem světa. Legenda říká, že jej založil král Proitos, který ke stavbě povolal z Lykie (jihozápad Malé Asie) sedm jednoookých Kyklópů, aby nanosili ke stavbě balvany. Rozměry a váha jednotlivých gigantických bloků je nepředstavitelná (15–20 tun), síla hradeb 5–18 m a jejich původní výška 18–20 m. Homér nazývá Týrins „městem krásných hradeb a paláců“, Eurípídés jej nazývá kyklópským městem a Pausaniás připomíná, že hradby byly obdivovány více než egyptské pyramidy.

S hradem je spjat mýtus o nejslavnějším z řeckých héraů – Hérakléovi. V době, kdy byl postižen šílenstvím (seslaným Héraou) a dopustil se vraždy svých tří dětí a dětí svého bratra,

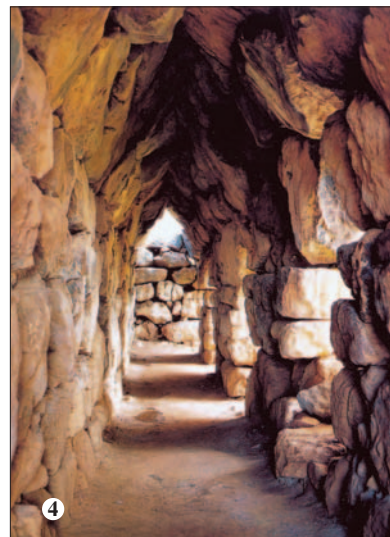

odešel do Delf žádat o radu, jak by se z tohoto hrůzného činu očistil. Apolón Foibos (Zářící) mu ústy Pýthie odpověděl, aby se usadil v otcovském hradě Týrinthu a přihlásil u svého příbuzného, neduživého mykénského krále Eurysthea, slabocha a zákeřného zbabělce, „muže špatně-

šího“, do služby. Služba to byla zvláště ponižující, neboť Héraklés, syn Diův a Alkménin, musel sloužit obyčejnému smrtelníkovi. Po vykonání 12 prací uložených Eurysthenem, smyl ze sebe hanbu a vinu a dosáhl nesmrtelnosti.

Týrinští muži se spolu s Diomédém a Odysseem zúčastnili bitvy o Tróju, bojovali po boku Leónida u Thermopyl, stáli proti Peršanům u Salamíny a Platají. Roku 468 př. Kr. vyvrátili Týrins argejské sousedé, byl vypálen a opuštěn. Tepr-

ve roku 1884 jej znovu objevil světu H. Schliemann, tedy po více než 2400 letech.

Příkrčen na nízkém skalisku, střeží hrad přístup do krásného údolí Argolidy. Místo bylo osídleno již kolem roku 2500 př. Kr. V této době skálu omývaly vody Egejského moře. Hradby jsou stavěny kyklópskou technikou a pocházejí ze 14.–15. stol. př. Kr., kamenné bloky, z nichž jsou hradby postaveny, jsou prostě gigantické. S rozechvěním vystupujeme po rampě ke vstupní bráně, střežené dvěma věžemi, svou velikostí připomíná mykénskou Lví bránu. Propylajemi vstupujeme do megaronu s hlavní síní a ohništěm uprostřed. Síně byla zdobena freskami malovanými na čerstvé omítky, zachycujícími válečné, lovecké a kultovní výjevy, lidské postavy, přírodní scény, mořské tvory a rostliny, v naturalistickém provedení (foto 2). Je zajímavé, že umělci používali jen čtyři barvy – bílou, červenou, žlutou a modrou. Na podlaze malovaný štuk, zdobený delfíny a chobotnicemi, strop byl vykládaný. Pozoruhodná je koupelna homérských hrdinů, patrně vůbec první v Evropě. Podlaha je z jediného bloku kamene – 3x4 m (přes 20 tun), ztesaného do otvoru, aby jím voda odtékala do podzemního odpadního systému (foto 3 – koupelna, v pozadí megaron – hlavní síň).

V hradbách jsou chodby, vedoucí k podzemním cisternám vody v případě nebezpečí. Úzká chodba nás dovede do kasemat, stavěných technikou falešného oblouku, sloužících pravděpodobně jako zásobárny (foto 4).

V malé vzdálenosti, na úpatí vápencového kopce, je kruhový tholos (hrobka), totožný s mykénskými hrobkami. Na kopci byly pravděpodobně dobývány balvany na stavbu hradu, vrtáním hlubokých děr do skály, zarážením dřevěných kůlů a poléváním vodou, až nabobtnaly a skálu roztrhly.

Na některých blocích jsou patrné stopy po vrtání a broušení bronzovým nožem a tvrdým pískem.

Mykénská kultura se rozvíjela stykem s Krétou, Malou Asií a Egyptem, lze ji nazvat „námořní“. H. Schliemann zde našel zlatý pečetní prsten (gemmu) s bizarními postavami při náboženském rituálu (podobné byly nalezeny v Knóssu, Dodoně). Velmi pozoruhodná je hliněná hlava muže (1300 př. Kr.), nalezená na nedalekém hradě Asiné, vzdáleném jen několik kilometrů. Upoutají výrazné, nápadné rysy, špičatý nos, velké oči. Prodloužená brada patrně znázorňuje vousy, výraz je soustředěný až strohý, mohl by to být příslušník aristokracie (foto 5). Ze stejného období pochází hlava ženy ze štku. Její rysy jsou podtrženy kresbou, pozoruhodný je na ní tajemný úsměv. Hlava byla nalezena v Mykénách a má podobné rysy jako mužská skulptura (foto 6). Také zde byly objeveny tabulky s lineárním písmem B.

Z těchto nálezů je zřejmé, že zde vládli všemocní králové, kteří nahromadili nepředstavitelné bohatství (král Minyas vybudoval na svém hradě podzemní pokladnici „neboť svým bohatstvím převýšil všechny lidi, kteří žili před ním“), které museli za svými hradbami ukrývat, naopak bohatství v paláci souseda je lákalo na válečnou výpravu. Krvežízniví Pelopovci tak možná rozpoutali války, zničující požáry vyvrátily tyto hrady, byla zničena města, nakonec i jejich vlastní. Stačilo málo, aby první evropská civilizace upadla v zapomnění. Svět Achájů zůstal ve vzpomínkách pamětníků, vypravěčů, pěvců a vrcholil Homérem – oslavovatelem mykénské společnosti a umělců, v jejichž dílech dodnes žijí postavy zašlého světa: Héraklés, Agamemnón, Iáson a další – druhým, nesmrtelným životem. Nastalo 8. stolení, nastal soumrak mykénské společnosti a začíná úsvit antiky. *M. a J. S.*

MUDr. Pavel Žáček, Ph.D. (1959) pracuje na Kardiologické klinice Fakultní nemocnice od roku 1987, v současné době je vedoucím lékařem oddělení H. Výtvarná činnost prolíná celým jeho životem; je protipólem i doplňkem jeho medicínské profese (multimediální učebnice „Interactive Cardiac Surgery“, Grada 2003, Springer 2005). Ve své vlastní tvorbě využívá techniku starých mistrů, mnohvrstevnou lazurní olejomalbu na pevném podkladu. V jeho obrazech se fragmenty lidské historie setkávají s nabíranou osobní zkušeností a ve svém neustálém pohybu se dostávají do mnohoznačných a zneklidňujících vztahů; přesto zřetelně vyjadřují věčnou touhu po kráse, štěstí a smyslu cesty.

Pavel Žáček: Život je jako řetězový most, 2006